

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi irányelvre a lakosság egészségének az emberi fogyasztásra szánt vízben található radioaktív anyagokkal szembeni védelmére vonatkozó követelmények meghatározásáról

(COM(2011) 385 végleges – 2011/0170 (NLE))

(2012/C 24/27)

Előadó: **Josef ZBOŘIL**

2011. június 27-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Euratom-Szerződés 31. és 32. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi irányelvre a lakosság egészségének az emberi fogyasztásra szánt vízben található radioaktív anyagokkal szembeni védelmére vonatkozó követelmények meghatározásáról

COM(2011) 385 végleges – 2011/0170 (NLE).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2011. október 6-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. október 26–27-én tartott, 475. plenáris ülésén (az október 27-i ülésnapon) 105 szavazattal 2 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Következtetések

1.1.1 Az EGSZB üdvözli a javaslatot, amely a lakosság egészségének az ionizáló sugárzásból származó veszélyekkel szembeni védelmét szolgáló alapvető biztonsági előírásokat állapít meg az ivóvízben található radioaktív anyagok vonatkozásában.

1.1.2 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a javaslat jogalapját az Euratom-Szerződés 3. fejezete képezze annak érdekében, hogy a megközelítés összhangban legyen az említett szerződésben és a sugárvédelemre vonatkozó alapvető biztonsági előírásokban meghatározott környezeti ellenőrzési követelményekkel.

1.1.3 A javaslat standard körülményekre vonatkozó minőségi előírásokat és ellenőrzési követelményeket határoz meg. A radiológiai veszélyhelyzetekkel és az ezekből adódó, az ember alkotta radioaktív források okozta ivóvízszennyezéssel külön rendelet foglalkozik. ⁽¹⁾

1.1.4 Az EGSZB számára világos, hogy a lakosságnak a radonnal szennyezett ivóvíznek való kitétség elleni védelméről szóló, 2001. december 20-i 2001/928/Euratom bizottsági ajánlás ⁽²⁾ foglalkozik az ivóvíz radiológiai minőségével a radon és a radon hosszú felezési idejű bomlástermékei tekintetében.

1.2 Ajánlások

1.2.1 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a meglévő 2001/928/Euratom ajánlás ellenére a javasolt irányelvet ki kellene terjeszteni a radonra és bomlástermékeire.

⁽¹⁾ A Tanács 3954/87/Euratom rendelete.

⁽²⁾ A lakosságnak a radonnal szennyezett ivóvíznek való kitétség elleni védelméről szóló, 2001. december 20-i bizottsági ajánlás (2001/928/Euratom).

1.2.2 Az EGSZB mindazonáltal azt ajánlja, hogy a teljes indikatív dózis (TID) meghatározása két hosszú felezési idejű radionuklidra: a polóniumra (Po-210) és az ólomra (Pb-210) is terjedjen ki.

1.2.3 Az EGSZB megjegyzi, hogy a javasolt irányelv a III. mellékletben (Módszertani követelmények, 3. o.) figyelembe veszi az urán kémiai toxicitását. Az EGSZB ajánlja, hogy az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló 98/83/EK tanácsi irányelvbe vegyenek fel egy rendelkezést az ivóvízellátásra szánt talajvíz toxikológiai vizsgálatáról azokon a sugárveszélynek kitétt területeken, ahol magasabb koncentrációban fordulnak elő uránvegyületek.

1.2.4 Az EGSZB megjegyzi, hogy a javasolt irányelv I. mellékletében a tríciumra vonatkozó határértékek számszor alacsonyabbak, mint az Egészségügyi Világszervezet ivóvízminőségre vonatkozó iránymutatásaiban (3. kiadás, Genf, 2008.) szereplő értékek. Jóllehet egy túlságosan alacsony trícium-határérték napjainkban nem vezet indokolatlan korlátozásokhoz, és más problémák előrejelzéséhez is hasznos lehet, a jövőbeli technológiákat figyelembe véve felül kellene vizsgálni ezeket az értékeket.

1.2.5 Az EGSZB méltányolja, hogy az érintett szervek igen alaposan előkészítették a dokumentumot, és a javaslat mielőbbi elfogadását ajánlja.

2. Háttér

2.1 A vízpolitika a közösségi környezetvédelmi jog egyik legátfogóbban szabályozott területe. Az ivóvízrendszereknek csak nagyon kis hányada található olyan területen, amelyek radioaktív anyagokat felhasználó, előállító vagy ártalmatlanító létesítményekből eredő, ember okozta radioaktív szennyezésnek lehetnek kitéve.

2.2 Az ilyen típusú szennyezésnek esetlegesen kitétt ivóvíz-rendszerek esetében kötelező széles körű ellenőrzést végrehajtani a bennük található ivóvíz biztonságosságának biztosítása érdekében. Számos olyan régió is található azonban Európában, ahol a természetben előforduló radioaktív anyagok jelenléte ad okot aggodalomra.

2.3 A lakosság egészségének az ivóvízben található radioaktív anyagokkal szembeni védelmére vonatkozó, uniós szintű technikai előírásokat már több mint öt éve, az Euratom-Szerződés 31. cikkében említett szakértőcsoport, az ivóvízről szóló irányelvvel létrehozott bizottság, valamint az Euratom-Szerződés 35. és 36. cikkével létrehozott, a tagállamok képviselőiből álló bizottság bevonásával lezajlott konzultációs folyamatot követően véglegesítették. A trícium és a teljes indikatív dózis ellenőrzésére vonatkozó, az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló 98/83/EK irányelv szerinti előírások még nem kerültek végrehajtásra, mivel a II. melléklet (ellenőrző rendszer) és a III. melléklet (a paraméterek elemzésére vonatkozó előírások) módosításainak elfogadása még folyamatban van.

2.4 Indokolt a radioaktivitási szint ellenőrzésére vonatkozó követelményeket az Euratom-Szerződés keretében külön jogszabályba foglalni annak érdekében, hogy a sugárvédelmi jogszabályok közösségi szinten továbbra is egységesek, koherensek és teljesek legyenek.

2.5 Az Európai Bizottság ezért az Euratom-szerződés 31. cikke alapján javaslatot terjesztett elő a lakosság egészségének az emberi fogyasztásra szánt vízben található radioaktív anyagokkal szembeni védelmére vonatkozó követelmények meghatározására.

2.6 Elfogadása után az Euratom-Szerződés értelmében javasolt irányelv rendelkezései lépnek a 98/83/EK irányelvben foglalt, az ivóvízben lévő radioaktív anyagokra vonatkozó rendelkezések helyébe.

2.7 Az irányelvjavaslat alapelvei a következők:

2.7.1 Jogalap. Az irányelv rendelkezései a lakosság egészségének védelmét szolgáló alapvető előírásokkal állnak összefüggésben. Következésképpen a választott jogalap az Euratom-Szerződés és különösen annak 31. és 32. cikke.

2.7.2 A szubszidiaritás elve. Mivel a Közösség az Euratom-Szerződés II. címének III. fejezete szerint kizárólagos jogalkotási jogkörrel rendelkezik, a javaslat nem esik a szubszidiaritás elvének hatálya alá.

2.7.3 Az arányosság elve. A javaslat megfelel az arányosság elvének azáltal, hogy harmonizált minimum-előírásokat határoz meg a trícium és a teljes indikatív dózis ellenőrzésére vonatkozóan, a 98/83/EK irányelvnek a radioaktivitással kapcsolatos követelményeit pedig a legújabb tudományos és technikai eredményekhez igazítja.

2.7.4 A jogi eszközök megválasztása:

— Míg a Közösség felelős a sugárvédelemre vonatkozó egységes jogszabályok megalkotásáért, a tagállamok feladata, hogy ezeket a nemzeti jogba átültessék, majd végrehajtsák.

— Így tehát az irányelv a legjobb eszköz arra, hogy a radioaktivitással kapcsolatos paraméterekre vonatkozó harmonizált követelmények meghatározását és az emberi fogyasztásra szánt víz ellenőrzését illetően egységes megközelítés jöjjön létre.

3. Megjegyzések

3.1 Az EGSZB üdvözli ezt a célra törő és következetes javaslatot, amely az ivóvízben található radioaktív anyagok vonatkozásában világos és egyértelmű alapvető biztonsági előírásokat állapít meg a lakosság egészségének az ionizáló sugárzásból származó veszélyekkel szembeni védelmére. A javaslat biztonságérzetet ad az elosztási rendszerekbe kerülő víz radiológiai minőségével kapcsolatban.

3.2 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a javaslat jogalapját az Euratom-Szerződés III. fejezete képezze annak érdekében, hogy a megközelítés összhangban legyen az említett szerződésben és a sugárvédelemre vonatkozó alapvető biztonsági előírásokban meghatározott környezeti ellenőrzési követelményekkel.

3.3 A javaslat sugárvédelmi szakemberek bevonásával végzett, kiterjedt konzultatív munka eredménye, amely standard körülményekre vonatkozó minőségi előírásokat és ellenőrzési követelményeket határoz meg. A radiológiai veszélyhelyzetekkel, amelyek az ivóvíz (a folyékony élelmiszerek) ember alkotta radioaktív forrásokból eredő szennyezéséhez vezetnek, külön rendeletek és eljárások foglalkoznak. ⁽³⁾

3.4 Az EGSZB számára világos, hogy a lakoságnak a radonnal szennyezett ivóvíznek való kitétség elleni védelméről szóló, 2001. december 20-i 2001/928/Euratom bizottsági ajánlás foglalkozik az ivóvíz radiológiai minőségével a radon és a radon hosszú felezési idejű bomlástermékei tekintetében.

3.5 Az EGSZB megjegyzi, hogy a háztartási célokra használatos vízben előforduló radongázból eredő sugárterhelés túlnyomórészt a beltéri levegőbe kerülő gáz belelegzésére, és csak jóval kisebb mértékben a víz megivására vezethető vissza.

3.6 Az EGSZB másfelől úgy véli, hogy a teljes indikatív dózis (TID) meghatározásának két hosszú felezési idejű radionuklidra: a polóniumra (Po-210) és az ólomra (Pb-210) is ki kellene terjednie.

⁽³⁾ A Tanács 3954/87/Euratom rendelete.

3.7 Az EGSZB megjegyzi, hogy a javasolt irányelv a III. mellékletben (Módszertani követelmények, 3. o.) figyelembe veszi az urán kémiai toxicitását. Azokon a sugárveszélynek kitett területeken, ahol a geológiai rétegekben magasabb koncentrációban fordulnak elő uránvegyületek, az ivóvízellátásra szánt talajvizet toxikológiai vizsgálatnak kellene alávetni. Az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló 98/83/EK tanácsi irányelvbe fel kellene venni egy ezt a célt szolgáló rendelkezést, amely figyelembe veszi a WHO ivóvízminőségre vonatkozó iránymutatásaiban az urán tekintetében átmenetileg ajánlott értéket (30 µg/l).⁽⁴⁾

3.8 Az EGSZB megjegyzi, hogy a javasolt irányelv I. mellékletében a tríciumra vonatkozó határértékek százszor alacsonyabbak, mint az Egészségügyi Világszervezet ivóvízminőségre

vonatkozó iránymutatásaiban (3. kiadás, Genf, 2008.) szereplő értékek. Jóllehet egy túlságosan alacsony trícium-határérték napjainkban nem vezet indokolatlan korlátozásokhoz, és más problémák előrejelzéséhez is hasznos lehet, a jövőbeli technológiákat figyelembe véve felül kellene vizsgálni ezeket az értékeket.

3.9 Az EGSZB megjegyzi, hogy az irányelvjavaslat „A radioaktív anyagok ellenőrzése” címet viselő II. mellékletének 2. megjegyzésében az Európai Bizottság lehetővé teszi, hogy a szolgáltatóhálózatról szolgáltatott, emberi fogyasztásra szánt víz ellenőrzési gyakoriságának meghatározásához a tagállamok „az ellátási területen lakók számát is használhatják a víz mennyisége helyett”, ugyanakkor nem veszi tekintetbe azt az esetet, amikor a szolgáltatóhálózatból származó vizet palackozást követően forgalomba hozzák.

Kelt Brüsszelben, 2011. október 27-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Staffan NILSSON

⁽⁴⁾ A WHO ivóvízminőségre vonatkozó iránymutatásai, negyedik kiadás, 2011, 12. fejezet (Chemical Factsheets [kémiai adatok]).